

مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء

با مطالعه تطبیقی در حقوق فرانسه

تألیف

دکتر مهدی احمدی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	محمدی، مهدی، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء : با مطالعه تطبیقی در حقوق فرانسه/ تألیف مهدی محمدی.
مشخصات نشر	قزوین: فحوای دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۰۷ ص.
شابک	978-600-97455-9-3
وضعیت فهرست نویسی	قیفا
موضوع	مسئولیت (حقوق) -- ایران
موضوع	Liability (Law) -- Iran
موضوع	مسئولیت (حقوق) -- فرانسه
موضوع	Liability (Law) -- French
موضوع	تعهدات (حقوق) -- ایران
موضوع	Obligations (Law) -- Iran
موضوع	تعهدات (حقوق) -- فرانسه
موضوع	Obligations (Law) -- France
موضوع	حقوق تطبیقی
موضوع	Comparative law
رده بندی کنگره	KMH۸۹۰۳۵
رده بندی دیویی	۳۴۰.۵۰۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۹۰۳۱۹

عنوان : مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء

مولف : مهدی محمدی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۴۵۵-۹-۳

شمارگان : ۵۰۰ نسخه

ناشر : انتشارات فحوای دانش

قیمت جلد شومیز: ۱۳۰۰۰ تومان

قیمت جلد سخت: ۲۳۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه..... ۱۲

تقسیم مطالب..... ۱۳

فصل اول: در آیینی در مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء

۱-۱- مفهوم مسئولیت مدنی..... ۱۵

۱-۲- مفهوم شیء..... ۱۶

۱-۳- مفهوم حفاظت..... ۱۷

۱-۴- مبانی مسئولیت..... ۱۸

۱-۴-۱- نظریه تقصیر..... ۱۹

۱-۴-۱-۱- انتقادات وارد بر نظریه تقصیر..... ۲۱

۱-۴-۱-۲- تعدیل نظریه تقصیر..... ۲۲

۱-۴-۱-۳- فرض تقصیر..... ۲۵

۱-۴-۱-۲- ایجاد خطر (مسئولیت بدون تقصیر)..... ۲۶

۱-۴-۱-۱- انتقادات وارد بر نظریه خطر..... ۲۷

۱-۴-۱-۲- تعدیل نظریه خطر..... ۲۸

۱-۴-۱-۳- تضمین حق..... ۳۱

فصل دوم: منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء

۱-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت بنا..... ۳۴

۱-۱-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت بنا در حقوق ایران..... ۳۴

۱-۱-۱-۲- خسارت ناشی از خرابی و ویرانی بنا..... ۳۵

- ۳۷..... ۲-۱-۱-۲- خسارت ناشی از غیر خرابی و ویرانی بنا.....
- ۴۰..... ۳-۱-۱-۲- مسئولیت شهرداری در حوادث ساختمانی.....
- ۴۲..... ۴-۱-۱-۲- مسئولیت محافظین راهها و معابر.....
- ۴۴..... ۲-۱-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت بنا در حقوق فرانسه.....
- ۴۴..... ۱-۲-۱-۲- خسارت ناشی از خرابی و ویرانی بنا.....
- ۴۷..... ۲-۲-۱-۲- خسارت ناشی از غیر خرابی و ویرانی بنا.....
- ۴۹..... ۳-۱-۲- بررسی تطبیقی.....
- ۴۹..... ۱-۳-۱-۲- تعیین مالک ساختمان.....
- ۵۴..... ۲-۳-۱-۲- خسارت ناشی از ویرانی و غیر ویرانی بنا.....
- ۶۰..... ۲-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت حیوان.....
- ۶۰..... ۱-۲-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت حیوان در حقوق ایران.....
- ۶۰..... ۱-۱-۲-۲- مسئولیت غیر مفروض قانون مدنی.....
- ۶۳..... ۲-۱-۲-۲- مسئولیت مفروض قانون مجازات اسلامی.....
- ۶۵..... ۲-۲-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت حیوان در حقوق فرانسه.....
- ۶۶..... ۳-۲-۲- بررسی تطبیقی.....
- ۶۹..... ۳-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از وسایل نقلیه.....
- ۶۹..... ۱-۳-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از وسایل نقلیه تئوری رزمینی.....
- ۷۴..... ۱-۱-۳-۲- فرض تقصیر برای دارنده.....
- ۷۵..... ۲-۱-۳-۲- تخلف از تعهد مربوط به حفاظت وسیله نقلیه.....
- ۷۶..... ۳-۱-۳-۲- مسئولیت بدون تقصیر بر مبنای تئوری خطر.....
- ۷۷..... ۴-۱-۳-۲- سامانه مسئولیت مدنی جمعی.....
- ۸۷..... ۲-۳-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از وسایل نقلیه غیر موتوری زمینی.....
- ۸۹..... ۳-۳-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از وسایل نقلیه آبی.....
- ۹۰..... ۱-۳-۳-۲- تصادم کشتی ها.....
- ۹۳..... ۲-۳-۳-۲- مسئولیت غیر مفروض مالک کشتی.....

- ۴-۳-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از وسایل نقلیه هوایی..... ۹۵
- ۴-۳-۲-۱- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از وسایل نقلیه هوایی در حقوق ایران..... ۹۵
- ۴-۳-۲-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از وسایل نقلیه هوایی در حقوق فرانسه..... ۹۹
- ۴-۳-۲-۳- بررسی تطبیقی..... ۱۰۲
- ۴-۳-۲-۱- خسارت ناشی از تصادم..... ۱۰۳
- ۴-۳-۲-۲- خسارت وارده به اموال و شخص روی زمین..... ۱۰۴
- ۴-۳-۲-۳- خسارت وارده به مجاورین فرودگاهها..... ۱۰۶
- ۴-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از تولید و عرضه کالا..... ۱۰۷
- ۴-۲-۱- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از تولید و عرضه کالا در حقوق ایران..... ۱۰۸
- ۴-۲-۱-۱- عیب و نقص تولید و خدمات..... ۱۰۹
- ۴-۲-۱-۲- تخلفات تولیدکنندگان عرضه کنندگان کالا..... ۱۱۲
- ۴-۲-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از تولید و عرضه کالا در حقوق فرانسه..... ۱۱۴
- ۴-۲-۳- بررسی تطبیقی..... ۱۱۷
- ۵-۲- منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از تاسیسات هسته‌ای..... ۱۲۳

فصل سوم: شرایط تحقق مسئولیت مدنی ناشی از نقص تعهد حفاظت اشیاء

- ۱-۳- شیء مسبب ورود خسارت..... ۱۳۱
- ۱-۳-۱- شیء جان‌دار (حیوان)..... ۱۳۲
- ۱-۳-۲- شیء منقول و غیرمنقول..... ۱۳۳
- ۱-۳-۱-۲- قلمرو بند ۱ ماده ۱۲۴۲ و ماده ۱۲۴۴ ق.م. فرانسه..... ۱۳۳
- ۱-۳-۲-۲- تحقق مفهوم ساختمان..... ۱۳۴
- ۱-۳-۳- عدم لزوم متحرک بودن شیء..... ۱۳۶
- ۱-۳-۴- تاثیر خطرناک بودن شیء در مسئولیت محافظ شیء..... ۱۴۱
- ۱-۳-۵- عدم لزوم کنترل شیء..... ۱۴۲
- ۲-۳- فعل ناشی از شیء..... ۱۴۴
- ۳-۳- رابطه سببیت بین فعل ناشی از شیء و ضرر..... ۱۴۵

- ۱۴۵..... ۱-۳-۳- شرایط برقراری رابطه سببیت
- ۱۴۷..... ۲-۳-۳- مسؤولیتهای خاص ناشی از اشیاء
- ۱۴۷..... ۱-۲-۳-۳- خرابی بنا و ساختمان
- ۱۴۹..... ۲-۲-۳-۳- شیء حریق زده، هواپیما، تلفریک، کشتی ها و تاسیسات اتمی
- ۱۵۰..... ۴-۳- معیار حفاظت اشیاء
- ۱۵۰..... ۱-۴-۳- ضابطه سود
- ۱۵۱..... ۲-۴-۳- اداره مادی شیء
- ۱۵۱..... ۳-۴-۳- ضابطه حقوق
- ۱۵۱..... ۴-۴-۳- اداره ی معنوی شیء

فصل چهارم: اثر و ازال رافع مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء

- ۱۵۵..... ۱-۴- اثر مسئولیت (رهایی از مسئولیت) مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء
- ۱۵۵..... ۱-۱-۴- جبران خسارت
- ۱۵۶..... ۱-۱-۴- خسارت مادی و معنوی
- ۱۵۸..... ۲-۱-۴- شیوه های جبران خسارت
- ۱۶۱..... ۳-۱-۴- تغییر میزان خسارت
- ۱۶۲..... ۴-۱-۴- تعدد عاملان زیان
- ۱۶۳..... ۲-۱-۴- شرایط مطالبه خسارت
- ۱۶۴..... ۱-۲-۴- مساله جمع و اختیار
- ۱۶۶..... ۲-۲-۴- خسارتهای غیر قابل مطالبه
- ۱۶۷..... ۳-۱-۴- مسئولیت محافظ شیء
- ۱۷۲..... ۲-۴- عوامل رافع مسئولیت مدنی ناشی از نقض تعهد حفاظت اشیاء
- ۱۷۲..... ۱-۲-۴- اضطرار
- ۱۷۴..... ۲-۲-۴- قوه قاهره
- ۱۷۴..... ۱-۲-۲-۴- مفهوم و ویژگیهای قوه قاهره
- ۱۷۸..... ۲-۲-۲-۴- جمع نشدن قوه قاهره و تقصیر متعهد

- ۱۷۹.....۳-۲-۲-۴-قوه قاهره به عنوان یکی از اسباب ورود خسارت.....
- ۱۷۹.....۳-۲-۴-تقصیر یا عمل زیان دیده.....
- ۱۸۲.....۱-۳-۲-۴-تقسیم مسئولیت در صورت تعدد اسباب بروز خسارت.....
- ۱۸۲.....۱-۱-۳-۲-۴-تقسیم مسئولیت براساس درجه تقصیر و درجه تاثیر.....
- ۱۸۳.....۲-۱-۳-۲-۴-تقسیم مسئولیت به تساوی.....
- ۱۸۷.....۲-۳-۲-۴-تقصیر زیان دیده در حوادث رانندگی.....
- ۱۸۷.....۱-۲-۳-۲-۴-تقصیر راننده زیان دیده.....
- ۱۸۹.....۲-۲-۳-۲-۴-تقصیر زیان دیدگان غیر از راننده.....
- ۱۹۳.....۴-۲-۴-فعل شخص ثالث.....
- ۱۹۵.....نتیجه.....
- ۲۰۰.....کتابنامه.....
- ۲۰۰.....منابع فارسی.....
- ۲۰۰.....الف) کتب.....
- ۲۰۲.....ب) مقالات.....
- ۲۰۴.....منابع عربی.....
- ۲۰۶.....منابع فرانسوی و انگلیسی.....

مقدمه

گسترش مسئولیت مدنی در حقوق فرانسه در همه زمینه ها مدیون استنباط قاعده مسئولیت مدنی ناشی از فعل شیء از بند ۱ ماده ۱۳۸۴ ق.م. سابق و ایجاد مسئولیت بدون تقصیر در مورد اشیاء می باشد. البته برخی نیز قواعد مسئولیت ناشی از فعل شیء را دارای آثار تقصیری می دانند و معتقدند حذف قواعد و مقررات آن هیچ خللی به حقوق تعهدات فرانسه وارد نمی کند. در حالی است که رویه قضایی فرانسه این نوع از مسئولیت را گسترش داده و به گونه ای از مسئولیت مدنی ناشی از اشیاء، در مورد اشیاء استفاده شده توسط پزشک نوعی مسئولیت را به مبنای تعهد ایمنی، در نظر گرفته است.

در حقوق ایران دعوای اثبات تقصیر شخص مسئول، در مسئولیت مدنی ناشی از فعل شیء حیوان و در نتیجه طاری بودن جریان دادرسی، اغلب زیان دیده را از مطالبه خسارت محروم می کند، نتیجه این امر بی توجهی به روابط اجتماعی و ایجاد هرج و مرج در جامعه است. این امر ضرورت بررسی تطبیقی با یک نظام حقوقی پیشرفته برای تبیین نقاط ضعف و قوت آن را موجود را روشن می سازد. در حقوق فرانسه هدف سهولت جبران خسارت زیان دیده، قانونگذار به سوی برقراری مسئولیت های بدون تقصیر حرکت کرده که به موجب آن مالک هر شیء به طور مطلق، مسئول جبران خسارات ناشی از مال خود خواهد بود مگر اینکه ثابت کند سبب قوه قاهره به وجود آمده است، البته در مورد اشیاء که خطر قابل ملاحظه ای برای جامعه ایجاد می کنند، مثل وسایل نقلیه، حتی قوه قاهره نیز مسئولیت را منتفی نخواهد کرد. در حالی است که هنوز در حقوق ایران در مسئولیت های ناشی از اشیاء، بیانی مسئولیت را تقصیر و تنها در پاره ای موارد از جمله حوادث رانندگی به سمت مسئولیت های بدون تقصیر شده است. بنابراین رویکرد نظام های حقوقی پیشرفته در برقراری مسئولیت تقصیر با هدف حمایت بیشتر از زیان دیده می تواند مورد توجه نهادهای تقنینی قرار گیرد.